BEROEP EN BEZIT · 1729–1741

Van houtkoper tot ontvanger-generaal

Op 15 juni 1741 stelden Christoffel van den Bergh en Anna Martina van Benthem hun bezit tot zekerheid voor het beheer van de belastingontvangsten. De akte noemt elf posten met een gezamenlijke waarde van **27.100 gulden**. Beiden ondertekenden. De registratie volgde op 16 juni.

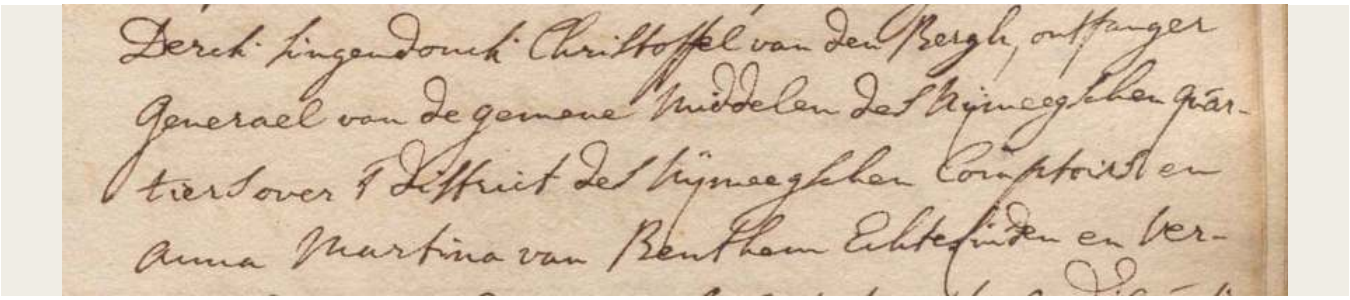

Christoffels ambt en de naam van zijn vrouw. Stadsgerichten Nijmegen, toegang 3, inv.nr. 1937, fol. 128r.

Welke goederen stonden borg?

Hun eigen huis onder aan de Hezelstraat had een hof en een houten loods. Het lag tegenover de Kronenburgse toren en was op 12.000 gulden getaxeerd. Het huis aan de Lange Nieuwstraat stond voor 800 gulden te boek. Tot de zekerheid behoorden ook een obligatie van 3.000 gulden op naam van Anna Martina en goederen in Beuningen, Weurt en Ooij.

Goederen en bedragen · fol. 128v–129r Ondertekening en registratie · fol. 129v

Twaalf jaar eerder kochten zij al een huis

Op 28 januari 1729 droeg meester-leidekker Jacobus Bakker voor 320 gulden een huis tegenover de Kronenburgse toren over aan het echtpaar. De akte noemt Christoffel uitdrukkelijk *houtkoper*. In de marge staat protocolfolio 67. Bij hun eigen woonhuis in 1741 staat folio 64. Daarmee zijn twee verschillende inschrijvingen in dezelfde buurt aanwijsbaar.

Aankoop van 1729 · 3/1925, fol. 13v–14r

Op het slotblad staan de ondertekening in Nijmegen op 15 juni en de registratie op 16 juni 1741.

Wat de dagtekening bewijst

Christoffel oefende het ambt op 15 juni 1741 al uit. De akte geeft geen benoemingsdatum. De omschrijving luidt ontvanger-generaal van de gemene middelen van het Nijmeegse kwartier, voor het district van het Nijmeegse kantoor.

FAMILIE EN OVERLIJDEN · 1741–1762

De weduwe aan de Bottelstraat

Een overdracht van een aandeel in een strijkerij met open plaats of bleek noemt de eigenaar van de aangrenzende bleek. Juist in die beschrijving staat dat Martina van Benthem de weduwe is van wijlen ontvanger Christoffel van den Bergh. De slotregel op het volgende blad dateert de akte op **24 maart 1762**.

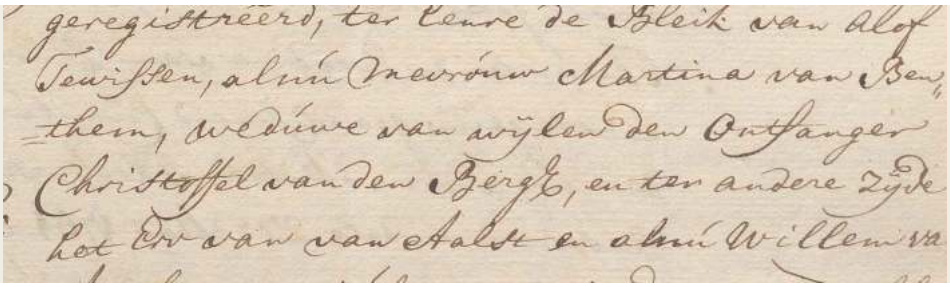

De belending noemt de weduwe en het beroep van haar overleden man. 3/1958, fol. 35r.

Weduwe en belending · fol. 35r Slot met 24 maart 1762 · fol. 35v

Datum	Waarneming en bewijsstatus
16 augustus 1761	Christoffel en Anna Martina getuigen bij de doop van hun kleinzoon Christiaan Willem.
9 januari 1762	Avondbegrafenis van de heer Christoffel van den Bergh. Beroep en echtgenote ontbreken. Identificatie met de ontvanger: STERK-WAARSCHIJNLIJK.
24 maart 1762	Voor deze datum was de ontvanger overleden. De als sterfdag overgeleverde 4 juni 1762 is UITGESLOTEN. De precieze dag blijft open.

Doop · 510/1168, blz. 578 Begraafrekening · 510/1191, blz. 87

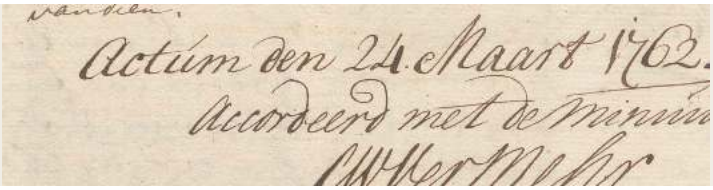

De slotregel bij dezelfde overdracht. De grote dagtekening op het vorige blad sluit een andere akte af.

De familie verkoopt een huis aan de Doddendaal

Ook de verkoop van een huis aan de Doddendaal op 6 mei 1741 noemt Christoffel en zijn vrouw. Hij heet daar burgerhopman. Onder de verkopers treedt Cornelia van Leeuwen op als weduwe van Isaac van den Bergh en als grootmoeder en voogdes van de minderjarige Cornelia. Die kleindochter heet uitdrukkelijk dochter van Johan van den Bergh en Adriana Cock. De verwantschappen die de akte wel uitschrijft, maken haar bruikbaar om de verschillende naamgenoten te onderscheiden.

Verkopers en voogdij · 3/1937, fol. 36v–37r Slot met 6 mei 1741 · fol. 37v

TWEE TRANSPORTEN · 9 MEI 1780

Het huis en de achterliggende erven

In hetzelfde schepenregister staan direct na elkaar twee overdrachten. De tweede begint met een verwijzing naar dezelfde verschijnende partijen. De kopers, de goederen en de koopsommen verschillen. Beide openbare verkopen vonden op 2 februari plaats. De schepenen legden de overdrachten op 9 mei vast.

Goed	Kopers	Koopsom
Huis Lange Nieuwstraat, Nieuw Protocol fol. 55	Johan Berson en Dora Kersten, al huurders van het huis	470 gulden
Huis met hof, tuinhuis, koetshuis en bijgebouwen in de Hezelstraat, met achteruitgang naar de Cronenburgsestraat en tot in de Pijkegas, fol. 268, 271 en 274	Johan Gabriel Schneider en Clara Anna Felts	10.860 gulden

Eerste overdracht · fol. 45v–46r Koopprijs · fol. 46v–47r

Tweede overdracht · fol. 47v–48r Slot tweede overdracht · fol. 48v

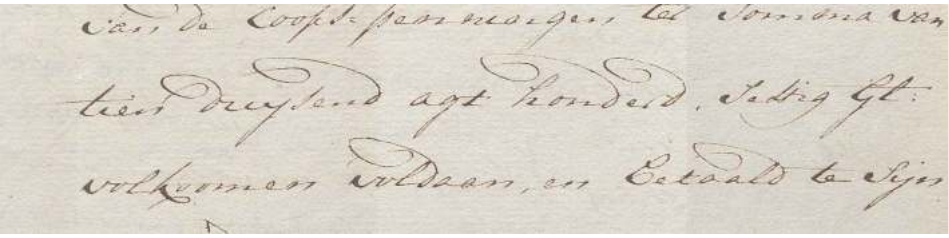

De schepenen noteren de tweede koopsom in woorden, “tien duijsent agt honderd sestig” gulden. 3/1976, fol. 48r.

Drie protocolnummers verbinden de akten

In 1741 worden fol. 268 en 271 afzonderlijk getaxeerd. Het gaat om een huis met schuur achter de toren (1.000 gulden) en een huis naast het hof van het echtpaar (600 gulden). Beide folio’s keren terug in het complex van 1780. Het derde nummer, fol. 274, komt ook voor bij een schuld van 799 gulden uit 1744. Christoffel en Anna Martina waren toen de schuldeisers van Peter Brouwers en Jenneken Doctors. Hoe zij het eigendom van dit onderpand verwierven, vergt een tussengelegen akte.

Taxaties 1741 Lening 1744 · fol. 74v–75r Onderpand op de hoek · fol. 75v

Wie traden op voor de familie?

Anna Martina verschijnt als weduwe en boedelhoudster, met onder anderen zoon Pieter en diens vrouw Maria Elisabeth Helvetius. De takken van de overleden zonen Lambertus en Eduard Christiaan waren vertegenwoordigd voor hun zoons Isaac en Christoffel. Anna Martina’s eigen testament dateert van 1783, drie jaar na deze verkoop. De bevoegdheden bij het transport moeten uit de akte van 1780 en de daarin aangehaalde volmachten worden afgeleid.

TESTAMENT · 15 APRIL 1783

Zes kleinkinderen bij naam

Anna Martina benoemt haar erfgenamen in een testament dat zij op 15 april 1783 in Nijmegen ondertekende. De volgende dag gaf zij het verzegeld in bewaring bij de schepenen. Zij herroept daarin haar eerdere testament uit juni 1769.

Ouders van de kleinkinderen	Kleinkinderen en beschikking
Eduard Christiaan, haar oudste zoon, en Johanna Jacoba van Soesdijk van Cloon, beiden overleden	Hun zoon **Christoffel** verblijft ten tijde van het testament in Engeland. Zij kent hem de legitieme portie toe.
Wijlen Lambertus en de nog levende Anthonia Theodora van Soesdijk van Cloon	Hun zoon **Isaac Godefried** krijgt één van de vijf gelijke aandelen in het restant.
Wijlen Pieter en de nog levende Maria Elisabeth Helvetius	Hun vier kinderen **Jan Fredrik Helvetius, Anna Martina, Eduard van Benthem en Balthazar Cornelis Alexander** krijgen ieder één van de vijf gelijke aandelen in het restant.

Anna Martina licht de legitieme portie zelf toe. Christoffel krijgt een derde van het bedrag dat hij zou hebben geërfd als zijn grootmoeder geen testament had gemaakt. Het restant verdeelt zij hoofd voor hoofd. Ze schrijft dat zij daarbij genegenheid voor haar kleinzoon en haar familie koestert.

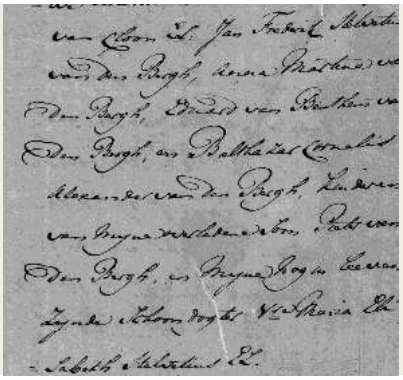

De vier kinderen uit de tak van Pieter, gevolgd door de vermelding van hun overleden vader en hun nog levende moeder. 3/2259, fol. 176v.

Engeland en legitieme portie · fol. 175v–176r De vier namen · fol. 176v

Dat Pieter op 15 april 1783 al overleden was, is nu BEWEZEN. De toeschrijving van de begraafpost van 30 juli 1782 blijft STERK-WAARSCHIJNLIJK. Christiaan Willem, gedoopt in 1761, ontbreekt in de opsomming. Het testament geeft geen verklaring voor zijn afwezigheid.

OPENING EN AFWIKKELING · 1783–1793

Het gouden horloge van grootmoeder

Naast de erfdelen beschreef Anna Martina enkele bezittingen afzonderlijk. Haar kleinzoon Isaac Godefried kreeg haar zilveren lampetstel en kan. Aan haar kleindochter en naamgenote vermaakte zij onder meer haar gouden horloge met de ketting en haar gouden signet met een kristallen steen.

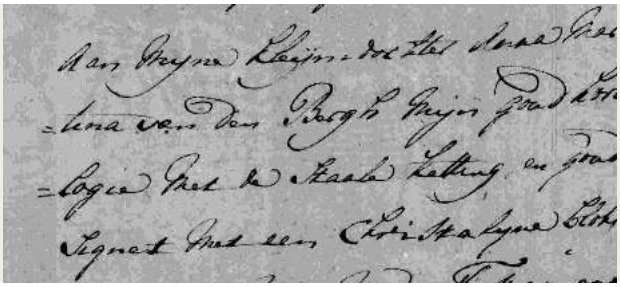

De beschikking voor kleindochter Anna Martina, op het linkerblad. 3/2259, fol. 176v.

Mr. Peter Adriaan Schull, commies van de financiën van het Nijmeegse kwartier, kreeg de uitvoering van het testament en het beheer van de boedel opgedragen. Op **11 maart 1793** werd het testament op zijn verzoek geopend, in aanwezigheid van Isaac Godefried en Jan Fredrik Helvetius van den Bergh. Anna Martina wordt dan al “wijlen” genoemd. Haar begraving volgde op 13 maart. Haar precieze sterfdag blijft open.

Ondertekend testament · fol. 178v Bewaargeving 1783 · 3/2257, fol. 62v

Opening 1793 · 3/2259, fol. 174r Aanwezigen en “wijlen” · fol. 174v Begrafenis · 510/1197

Van testament naar boedelrekening

De akte van 8 november 1793 noemt de Utrechtse notaris Adrianus Booij en de volmacht van Anthonia Theodora aan haar zoon Isaac Godefried. De overeenkomst van 17 april 1793 bij notaris Vermasen is afzonderlijk geïndexeerd als boek 14, akte 714. De tekst van die overeenkomst en een rekening van de uitbetalingen moeten nog worden ingezien. Het testament documenteert wat Anna Martina wilde toedelen. De genoemde akte van 1783 is van haarzelf. Christoffels eigen testament en eventuele huwelijkse voorwaarden blijven afzonderlijke zoekvragen.

Volmacht · 3/2230, fol. 51v–52r Overeenkomst · Vermasen, akte 714

Waar het benoemingsbesluit te zoeken is

De inventaris van het Stadsbestuur noemt de alfabetische repertoria op de kwartiersrecessen in toegang 1, inv.nrs. 3668 en 3669. Zoek op Van den Bergh, ontvanger en gemene middelen, teruggaand vanaf juni 1741. Voor 1740–1741 is er inv.nr. 3538, met voor 1741 ook het dubbel in inv.nr. 4648. De familieband met Peter van den Bergh en Anna Wolters van De Roepaan blijft NOG TE CONTROLEREN.

Inventaris Stadsbestuur Nijmegen · Kwartiersrecessen